

חינוך יהודי

יוצא לאור ע"י האתר "חינוך יהודי - שיעורים והרצאות בנושאי החינוך ושלום בית" * <http://jewish-education.info>

אגרות קודש

לנצל כל רגע להפצת המענינות

... כל בני ישראל החרדים לדבר ה' - הם במצב של מלחמה כבדה נגד החושך כפול ומכופל של הגלות דעקבתא דמשיחא, ובפרט שנשארנו כ"א מאתנו כאודים מוצלים מאש, ועלינו לעשות גם אלו העניינים שהיו מוטלים על הקדושים שנהרגו עקה"ש הי"ד, וכל רגע פנוי צריך לנצל לזה, היינו להאיר חשכת העולם בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה, וזוהי תורת החסידות...

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, כרך י"ד, אגרת ד'תרי"ד)

צריך ומוכרח לפעול בסביבתו

... והעיקר בעמדה שלי היא - אשר כשנמצאים באה"ק ת"ו בזמן הזה, והמצב שם ידוע וברור למדי, אשר בכל רגע ורגע יש אפשריות להציל כמה נפשות מישראל במובן הרוחני, ובמילא גם בנוגע לחיים בעוה"ז כמרו"ל, החוב כזה מוטל על כאו"א מישראל (אבל צ"ל מורגש יותר אצל החרדים לדבר ה' בחיים היום יומיים), וביחוד יותר על אנ"ש והתמימים, ששמעו כ"פ ע"ד הענין דאהבת ישראל ואיך שזהו כלל גדול בתורה כמאמר רבי עקיבא, וכפירוש רבנו הזקן שזהו כלי לואהבת את ה' אלקיך יסוד ושרש כל התורה כולה, ובמילא על כאו"א לקחת חלק פעיל בזה - אפילו הנמצאים בחו"ל, ועאכ"כ הנמצאים בפלטרין של ממה"מ הקב"ה.

מובן שיש בזה, כמו בכל ענין, שני אופני עבודה. היינו עבודה כזו שלתכליתה יבואו לאחר זמן ועבודה שנראו הפירות על אתר. כן יש בזה עוד חלוקה אחרת, עבודה שנקראת בלשון בנ"א דברים פעוטים ובלשון הממליצים עניינים אפורים, או עבודה בנצורות וגדולות וכו'. מובן ג"כ שהעבודה שנדמה שתהי' לגדולות ונצורות יש לכל אחד חשק יותר לזה, משא"כ עבודה היום יומית ובעניינים הנקראים בלשון הנ"ל עניינים פעוטים שצריך למדה החשובה של קבלת עול, וגם אז - הרי כולי האי ואולי יעשו העניינים במרץ הדרוש, וכנראה בחוש.

מובן מעצמו שאיני מתכוון למעט בהעניין... אבל כנ"ל זהו ענין שפעולתו ופירותיו יראו לאחר זמן. ובינתיים צריך ומוכרח לפעול בסביבתו בעניינים היום יומיים אף אם אפורים ופעוטים הם. וכמו שמבואר במצות הצדקה בגשמיות, שכל אחד ואחת מחוייב בה, עד"ו הוא ג"כ בהצדקה ברוחניות - כי אין לך אדם מישראל שאינו יכול לעשות בזה, וגם - על אתר ובהוה.

(אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, כרך י"ד, אגרת ג'ע"ז)

צריכים מסירות נפש בשביל חינוך עצמי

חבר והוי דן את כל האדם לכף זכות.

אף אחד לא מושלם עד שיבוא משיח! הוא אמר משהו שזה נכון? אומר הרבי, שצריכים מסירות נפש בשביל חינוך עצמי.

אחת הבעיות שיש - חבריה לומדים. כשבן אדם מתחיל להתקרב - הוא מרגיש שעדיין חסר לו. אבל במשך הזמן - ער ווערט א גאנצע מציאות פאר זיך. הוא נהיה מציאות. ואז - "זה? זה יש לו כזה בעיה, וזה - יש לו כזה בעיה, וזה - יש לו כזה בעיה..." העיקר - הוא מנטרל כל סוג השפעה, כל סוג של קבלה, בגלל שלזה יש חסרון כזה, ולזה יש לו חסרון כזה... "עשה לך רב וקנה לך חבר", "איזהו חכם - הלומד מכל אדם", אומר הרבי במאמר "וקיבל היהודים תשל"ח, צריכים מסירות נפש בשביל חינוך עצמי.

אם אתה רוצה להתמסר אחר כך לחינוך ילדים, תשכ"ר, כל חינוך שהוא - קודם כל - המסירות נפש לחינוך עצמי.

יושבים בהתוועדות חסידית. אומרים שזו מעלה שבן אדם גר בתוך הקהילה של חסידים. עץ שצומח לבד יכול לגדול עקום. כי אין עץ אחר שיכול ליישר אותו. אבל כשעצים גדלים ביער, כל עץ מיישר את השני. כשיושבים בקהילה, זה אומר איזה ווארט, זה אומר איזה ווארט... איזהו חכם - הלומד מכל אדם.

אל תדביק את האדם עם "תוית" - "אותו אני לא יכול לקבל!" למה?! בגלל שיש לו עניין שאתה לא מסכים אתו, אתה לא יכול לשמוע דברים אחרים ממנו?

אפילו שיש חסרונות - הוי דן את כל האדם לכף זכות. איזהו חכם - הלומד מכל אדם! מכל אדם! לא רק מזה ומזה! לא רק להיות "חסידה" ש"עושה חסד עם חברותיה"! אתה יכול לשים "תוויות" על כל אדם. ובוזה אתה יכול לנטרל כל אפשרות של השפעה!

יש אנשים שיש להם בעיות בפרנסה, יש אנשים שיש להם בעיות בנחת מן הילדים, כל אחד ואחד יש לו את ה"פעקלאך" שלו. זה נכון, שיש אנשים, שיש להם "פעקלאך" יותר גדול מה"פעקלאך" של השני. חז"ל אומרים, "אין הקב"ה מבקש אלא לפי כוחו של אדם". למה עשה הוי' ככה - אני לא יודע גם כן. למה הוא נותן לאנשים כאלה נסיונות - אני לא יודע. אבל אסור לנו לפטור את עצמנו בגלל זה, אנחנו צריכים להתמסר לחינוך עצמי, צריכים לקום בבוקר, צריכים ללמוד חסידות קצת לפני התפילה - מ'דארף זיין ערנסט, צריכים להיות חסידים.

(מתוך התוועדות של הרב מ.מ. גלובובסקי שליט"א, רב קהילת חב"ד דרחובות, פורים תשס"ח)

יש מאמר שהרבי אמר לפני שלושים שנה, "וקיבל היהודים תשל"ח. הרבי אמר את המאמר הזה בהתוועדות של פורים קטן, לפני שיצאנו לשליחות. אחד מהדברים שהרבי אמר בהמאמר היה - "שמן זית זך כתית למאור". "כתית למאור" - כשבן אדם מרגיש "כתית" - אז הוא מגיע למאור. כשבן אדם מרגיש שכל מה שהוא עשה עד עכשיו זה כלום ביחס לכוחות שניתנו לו - אז ע"י ההרגשה זו של כתית הוא מגיע למאור, הוא מגיע לעצמות ומהות ממש. והרבי אמר, שאחד מהדברים ש"הכתית למאור" פועל, הוא, שבן אדם יודע, שהוא צריך לחנך את עצמו.

איזה הוא חכם - הלומד מכל אדם. שאפילו שהוא פעל ועשה כל מיני דברים, הוא צריך לדעת כל הזמן, שהוא צריך לחנך את עצמו. כמו שבפורים לומדים שצריכים מסירות נפש בשביל חינוך, זה מה שמרכזי היהודי עשה, כך צריכים מסירות נפש בשביל חינוך עצמי גם כן. חינוך עצמי זה אומר פשוט שיהיה לכל אחד ואחד קביעות בחסידות, בנגלה, חת"ת, רמב"ם, וכל שאר הדברים. זה חינוך עצמי. ולא רק זה. כשהוא שומע משהו, איזה "ווארט" מחסיד אחר - הוא מפנים. "איזהו חכם - הלומד מכל אדם". וכמו שהבעל שם טוב אומר, אומר הרבי במאמר, שמכל דבר שיהודי שומע או רואה, הוא לומד הוראה בעבודת ה'.

צריכים מסירות נפש לחינוך עצמי. זה דבר ראשון. יש בעיה בחינוך עצמי, פעם אמרתי את ה"ווארט" הזה, שהובא בשם מהר"ל מפראג. כתוב במשנה, "עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל האדם לכף זכות". שואל המהר"ל, מה קשר בין "הוי דן את כל האדם לכף זכות" ל"עשה לך רב וקנה לך חבר"? מילא, מה שכתוב, "עשה לך רב והסתלק מן הספק" - מבינים את הקשר. כשיש לבן אדם רב, אז הוא עוזר לו להסתלק מן הספק. מה קשר בין "עשה לך רב וקנה לך רב" והוי דן את כל האדם לכף זכות? אומר המהר"ל מפראג, הקשר הוא, שאין שלימות בעולם הזה, לרב יש מעלות וחסרונות, לחבר שלך יש מעלות וחסרונות. אדם עלול להתקרב לרב שלו, או לחבר שלו, ואז הוא רואה, שיש לו חסרונות - אז הוא יכול לחשוב, שאין לי מה לקבל ממנו - הרי יש לו חסרונות!

על זה אומרים - הוי דן את כל האדם לכף זכות. אפילו כשאתה רואה, שיש לו חסרונות - אל תפסיד את המעלה של "עשה לך רב וקנה לך חבר". מה אתה רוצה? אתה מושלם?! גם אתה חסר שלימות! אתה שומע מבן אדם משהו נכון - אז מה אתה מבלבל את המוח - "תשמע, אבל תראה איך שהוא מדבר, איך שהוא מתנהג..." - היצר הרע מתחיל להתלבש בכל מיני טעמים, כדי לא לקבל מה שהוא אמר בגלל שיש לו חסרונות. אז הרבי אומר - "עשה לך רב וקנה לך

משיח יבוא לבטל את השקר של העולם

א חסידישע וואָרט

אי אפשר לחלק בין יהודים

בעצם, בשרש, אי אפשר לחלק בין יהודים, כולם משיח, כולם משה רבינו. אסור חלילה לחלק בעצם בין יהודים. מהרגע שיש עליית הרצון להאציל ולברוא את העולמות יכולים להיות חילוקים עצומים, בין יהודי ליהודי. אבל בשרש האמת, שם נאמר "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים" – ובמדרגה זו "ועמך כלם צדיקים" בשוה, "לעולם יירשו ארץ" – כולם שוים

*

צריך להסתכל על המעלות של היהודים בזכותית מגדלת, "אתון וברכין", שמגדילים עד אין סוף את נשמת היהודי.

יהודי בעצם לא רוצה שום דבר

כמו ששרש הנשמות זה למעלה מהרצון להאציל ולברוא את העולמות, כך צריך לומר שבשרש יהודי לא רוצה שום דבר מחוץ לעצמות, הוא ועצמות זה אותו דבר, וברגע שאתה רוצה משהו אתה שייך להשתלשלות, גם לרצון ה' במשהו. סימן שהשרש שלנו – לאפוקי גויים, שנבראו מהרצון לברוא, ולכן כל מהותם זה רצונות – זה יהודי בעצם לא רוצה שום דבר. זה ההבדלה בין יהודי לבין להבדיל גוי. זה נקרא שהיהודי הוא יחיד, כמו ה' לפני שהוא רוצה משהו.

השטות שבמודעות העצמית

כל התניא זה "אל תהיה שוטה", ועיקר השטות זה מודעות עצמית – הרגש, התודעה, התכונה, שהשתלשלו מחטא אדם הראשון, שאדם נעשה מודע לעצמו במקום להיות מודע לה'. אם האדם מודע לעצמו, מרוכז סביב עצמו – אגוצנטרי – אז נדמה לו שמה שלא יעשה זה לא נורא, לא יפסיד מכך, זה לא סוף העולם. הוא נשאר תמיד סביב עצמו ומתנחם שהכל בסדר. אם כן, השטות זו המודעות העצמית המופרזת של האדם – עצם ההסתכלות וההתייחסות שלו לעולם.

(מתוך שיעורי של הרב יצחק גינזבורג שליט"א)

אבל כל הדרוש החשוב הזה לחדר את הענין שעיקר הנצחון זה האמת על השקר, ואם אני יכול לעשות את זה בפנים אני אוכל גם בחוץ, ואם אני יכול לעשות בפנים כנראה שגם לא אצליח בחוץ.

(מתוך השיעור של הרב יצחק גינזבורג שליט"א, י"ד אייר תש"ע, יצהר)

שיעורי הרב יצחק גינזבורג

לערכונים על שיעורים - 03-9607117
לסיכומים על שיעורים:
<http://jewish-education.info>
גל עיני - 1700-700-966

המשפחה היהודית

שיעורי הרב מ.מ. גלובוסקי שליט"א, רב קהילת חב"ד רחובות
דיסק שמע (mp3) 22. הרצאות משנים תשס"ח-תש"ע
בענייני החינוך והבית היהודי
להזמנות: 0527634307 (יצחק)

כתובת המערכת: נורדאו 2/13, רחובות.
טל': 0527634307
דוא"ל: chassidus.ru@gmail.com

כתוב "ייהרג ואל יעבור", לכאורה הכל אותו דבר, אבל בכל אופן – האם יש כאן איזה שהוא סדר? זו דוגמה מצוינת להבין את שלשת שרשי הנשמה שיש בעם ישראל. למשל, מי שיטען שהכי גרוע זה שפיכות דמים, שייך לחשיבה של טוב ורע. לפי זה הפשט של מלך זה ראש של טוב ורע – הוא גם צריך לתקן את המשפט וגם צריך להלחם מלחמות ה'. לא שאין למלך את השאר, אבל הפשט שלו – לפחות ההתחלה שלו – היא טוב ורע. היות שהתחלתו של מלך היא טוב ורע, שהטוב ינצח את הרע, לכן שמואל אומר (וכך פוסק הרמב"ם) שאין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות. אבל כדי להגיע לתקופה השנייה, של יציאה מהטבע, צריך לצאת מהשקר.

מה הכי גרוע לפי ראש של אור וחשך? גילוי עריות. כל ספר משלי זה שהנואף עושה את מעשיו במחשכים, וגם עצם הביטוי – "גילוי" – זה שמגלה מה שצריך לכסות, ומכסה מה שצריך לגלות. התורה מתארת את האיסור של אח ואחות כ"חסד הוא" – אמרנו שחסד זה הראש של אור וחשך. מאברהם יצא ישמעאל, שהקליפה שלו היא גילוי עריות. אפילו בחסידות, מי שיאמר שעיקר הבעיה של האנושות, עיקר מה שמעכב את ביאת המשיח, זה פגם הברית – זה לא בא לו מאמת ושקר (אם כי אפשר לומר שברית זה גם אמת ושקר) אלא מאור וחשך.

יש משהו שלישי, שיאמר – כפי שהרמב"ם כותב בפירושו – שאם אני צריך לומר מה הכי גרוע מהשלשה, פשיטא שבפשיטא שהכי גרוע זה עבודה זרה, היפך כל התורה. היות שבדור שלנו הוא ניסיון מול השקר הכי גדול, יותר מכל הדורות – לכן הבעל שם טוב וכל הצדיקים אמרו שהניסיון היום הוא באמונה, רק שהיהודי יאמין בה', כי השקר משתולל לגמרי.

כל התורה ניתנה בשביל לבטל עבודה זרה. בסוף ספר מלכים אנו רואים שהיו הרבה מלכים שטיפלו בפשע, אבל הבעיה שלהם (כפי שרואים בסוף מלכים ובספר דברי הימים) היא עבודה זרה. גם אחאב טיפל בפשע, חוץ מהפשע של עצמו, שרצח (לכן נענש על זה, כי זה הדבר שמטפל בו בעצמו ועובר עליו) – כל מלך מטפל בפשע במדה זו או אחרת – אבל האשמה של כל המלכים היא עבודה זרה, שלא טיפלו בעבודה זרה של עם ישראל. זה המסר התורני של כל ההיסטוריה של עם ישראל. כמובן שזה המסר גם לגבי המדינה כאן. על כל הכניסה לארץ ישראל כתוב פעם ופעמים ואין ספור פעמים בתורה שהיא בשביל לבער עבודה זרה ולשרש אחריה.

המשיח – לפחות המשיח החסידי – יכול לבוא ולבטל את השקר שבעולם. המשיח של הרמב"ם יתכן שבתקופה הראשונה הוא עדיין לא יבטל לחלוטין את השקר, רק את הפשע. כתוב אצל הרמב"ם שהשלב החמישי שהוא מחזיר את כולם בתשובה, את כל העמים, שכולם ידעו ש"שקר הנחילום אבותיהם". זה השלב הכי מאוחר, אחרי בנין המקדש וקבוץ גלויות. אז באמת "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" ויש לצפות שהטבע באמת ישתנה.

אור חשך טוב רע אמת שקר = ט"פ אור (רבה), 9 ברבוע פעמים אביי. הכל באיזה מקום חוזר לאור. יש בזה טוב אותיות – הכל נכלל בטוב. וכמובן, "אין אמת אלא תורה". יש בזה עוד הרבה מה לומר –

יש אצל בני אדם ג' שרשי נשמות, שבכללות זה אבותינו הקדושים אברהם-יצחק-יעקב. יש שרש נשמה שאצלו עיקר העבודה בעולם הזה – עיקר העימות והמלחמה והנצחון בעולם הזה – היא אור מול חשך, "מלחמת האור בחשך". לדוגמה, מי שהראש שלו – עיקר החשיבה שלו – שהמטרה הטובה שלי בעולם, השליחות שבשבילה אני נמצא כאן, היא להגביר את האור על החשך. כמו שהבעל שם טוב אומר ש"מעט אור דוחה הרבה מן החשך" וכל שכן הרבה אור. אחד כזה, איזה שר יבחר להיות במדינה המתוקנת? שר החינוך, כמובן! הייתי יכול לחשוב שחינוך זה אמת ושקר, אבל באמת זה נאורות לעומת בורות. מי שהוא בור כתוב שאינו ירא חטא, אבל לא שהוא שקרן. "הבור רק", הוא חשך, אין בו אור.

מי שמסור למלאכת החינוך מה הוא רוצה להנחיל לעולם? נאורות מול בורות. יש מי שיבוא ויטען שעיקר העבודה שלנו היא רק להתרכז בחינוך, כי עיקר הבעיה היא בורות. ככה טוענים רבים וגדולים, גם בתוך עם ישראל וגם להבדיל זה משתלשל מעם ישראל לאומות העולם, אומרים שהכל תלוי בנאורות מול בורות. מי שחושב במונחים אלה הוא נשמה של אור וחשך.

יש משהו אחר, שרש אחר לגמרי, הפוך במדה מסוימת, שהוא חושב בדפוסי חשיבה של טוב ורע. יש דברים טובים בעולם ויש דברים רעים בעולם. הדברים הטובים, התופעות הטובות, לא תלויים דווקא באור. אין יודעים שטוב ונאורות לא תלויים זה בזה? העם הכי רע בעולם בדור הקודם, היה העם הכי נאור בעולם. רואים שאין שום קשר בכלל, או שהקשר הוא כל כך רחוק עד שזה יכול להיות ממש הפוך. אפשר לבוא ולטעון שהוא לא היה נאור בתורה אלא בחכמה חיצונית, אבל זה לא מספיק. האמת היא שנאורות זה לא טוב – זה לא אותו הדבר. באיזה מקום בשרש כל השרשים הכל מתחבר, לכן גם כתוב "וירא אלקים את האור כי טוב" – זה חידוש, שהאור זה הטוב. אבל למטה, בעולם שלנו, זה לא בדיוק אותו דבר. לכן יש נפש שמה שמעסיק אותה כל החיים שהאור ינצח את החשך, ועושה את זה על ידי שהוא מתמנה להיות שר החינוך, ויש מי שאצלו זה טוב ורע. איזה תיק הוא יבחר לעצמו? שר המשפטים, המשטרה. כי מה זה רע? פשע. טוב זה דברים טובים. מי שעיקר העבודה שלו בעולם הזה היא לשרש את הפשע ויש לו חוש ברע' – הוא רוצה להלחם נגד זה.

כתוב "אברהם התחיל להאיר" – השרש של האור והחשך זה אברהם אבינו, הוא הנשמה הראשונה. טוב ורע זה יותר גבורה, זה יצחק. השלישי, אמת ושקר, של יעקב, איזה תיק הוא יבחר? אמרנו שמי ששייך לאור וחשך יבחר לעצמו את תיק החינוך ומי ששייך לטוב ורע יבחר את תיק המשפטים. התיק של מי שחושב על אמת ושקר לא בדיוק קיים, כי מה שמקביל לו בעולם הזה הוא השקר – השם של המשרד הזה הוא השם השקרי, שרש השקר, "משרד הדתות" (התקשורת קשור לזה). זה השקר בעצמו.

נדגים את זה כדי לתת לזה עוד בשר: ידוע בתורה שיש שלש עבירות חמורות, עליהן נאמר ייהרג ולא יעבור – עבודה זרה, שפיכות דמים, גילוי עריות. לפי ג' שרשי הנשמה שכעת פרטנו, נשאלת השאלה – היא באמת נשאלת בהקשרים שונים, גם בנגלה – מה הכי גרוע ביניהם? מה השרש? על כל אחד מהם